

*Т. М. Болгар, канд. екон. наук, доц., Кременчуцький інститут
Дніпропетровського університету м. А. Нобеля*

ПІДВИЩЕННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ПРОБЛЕМНИХ КРЕДИТІВ БАНКУ

Важливим аспектом управління рентабельністю проблемних кредитів є визначення норми рентабельності проблемного кредиту. Така аналітична діяльність покликана з'ясувати доцільність утримання конкретного кредитного договору в складі портфеля банківської установи.

Завдяки роботі з визначення рентабельності проблемного кредиту інвестори та менеджмент банківської установи отримують змогу моніторингу успішності інвестицій, контролю ступеня фінансово-економічної безпеки банку та визначення стратегічної лінії розвитку фінансової установи.

Методичні підходи до оцінки рентабельності проблемних кредитів банку є недостатньо розробленими. Фактично відсутні як певна методологія стосовно оцінки рівня рентабельності, так і окремі її складові, починаючи від переліку показників і закінчуючи алгоритмом розрахунку інтегрального показника та його трактування.

Оскільки оцінка рівня рентабельності проблемних кредитів є специфічною науковою проблемою, яка вимагає ретельного аналізу з подальшою розробкою відповідного методичного забезпечення, в даній роботі буде розглянуто лише загальний підхід до розробки такого роду методології.

Управління проблемним портфелем має виражатись у проведенні певних заходів, спрямованих на коригування обсягу кредитного портфеля та його якості. Серед управлінських рішень, що можуть бути прийняті внаслідок з'ясування рівня рентабельності проблемних кредитів, варто виділити наступні: застосування банківських продуктів із реструктуризації проблемних боргів; коригування кредитної політики щодо окремих шарів позичальників; доцільність продажу прострочених чи іншого роду проблемних боргів зовнішнім колекторським стягувачам; зміни в стратегічних цілях акціонерів щодо розвитку банківської установи.

Адекватна оцінка прибутковості проблемних кредитів дає змогу акціонерам і менеджменту банківських установ управляти рентабельністю кредитного портфеля. При обчисленні рентабельності проблемного кредиту варто визначати загальну суму стягнутих коштів, не враховуючи як прибуток повернене позичальником тіло кредиту, а також вартість продажу проблемного боргу зовнішній колекторській компанії. Якщо оцінювати рентабельність не з погляду початкової суми кредитної угоди, а з точки зору суми неповерненого кредитором тіла кредиту, то показник реальної рентабельності значно зростає.

У таблиці 1 наведемо аналіз методів управління рентабельністю проблемних кредитів банками.

Таблиця 1 – Аналіз методів підвищення рентабельності проблемних кредитів

Метод	Позитивні наслідки з позиції банку	Негативні аспекти
Підвищення відсоткової ставки за користування кредитом	Збільшується прибутковість від кредитних операцій	Позичальник може на деякий час припинити виконання договірних зобов'язань
Пролонгація кредитного договору	Клієнт сплачує кредиторі відсотки за користування кредитом на суму, більшу за первинні умови кредитної угоди	За час дії кредитного договору ліквідність об'єкту застави може знизитися, що створить певні ризики для банківської установи
Введення комісій банку за проведення певних дій по видачі, реструктуризації чи супроводженню кредитного договору	Банківська установа отримує чистий прибуток за здійснення заходів, що не потребують жодних капіталовкладень	Законодавча неврегульованість питання стягнення з позичальника комісійних платежів. Нездатність клієнта впливати на суми комісій
Переведення схеми погашення кредитної заборгованості позичальника зі стандартної на ануїтетну	Стягнення з позичальника більшої суми відсотків за користування кредитом	Приховане збільшення фінансового навантаження на позичальника, що з часом може викликати невиконання ним умов кредитного договору
Рефінансування боргу в національну валюту	Коригування (підвищення) процентної ставки за користування позикою	Ризикованість операції з огляду на слабкість національної валюти
Реалізація проблемного кредиту зовнішній колекторській організації	Повернення частини позики, що дорівнює вартості продажу проблемного кредиту	Недоотримання прибутку в тривалій перспективі, адже за умов власного супроводження проблемного кредитного договору кредитор мав би змогу підвищити рентабельність позики. Законодавча неврегульованість колекторства в Україні
Отримання комісійної винагороди від страхових компаній за направлення клієнтів банківської установи	Отримання прибутку фактично від партнера банківської установи. Можливість коригувати перелік акредитованих банком страхових компаній	Законодавча та нормативна неврегульованість співпраці банківських установ із страховими компаніями з наведеного питання

Впровадження таких методів підвищення рентабельності значно, на нашу думку, вплине на рівень прибутковості кредитних операцій. Такі заходи, серед інших, дадуть можливість банківським установам самостійно управляти проблемним кредитним портфелем та результативно впливати на ступінь його рентабельності.